ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Олена ГРИБАНОВА

«01» вересня 2026 р.

ТУРИЗМ В УМОВАХ ВІЙНИ: ІНКЛЮЗИВНИЙ, СОЦІАЛЬНИЙ ТА ВОЛОНТЕРСЬКИЙ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки *фахових молодших бакалаврів*
галузі знань: J Транспорт та послуги
спеціальності: *J3 Туризм та рекреація*
освітньо-професійна програма: туристичне обслуговування

Укладач: Катерина ТАРАСОВА

Обговорено та ухвалено
на засіданні циклової комісії
туризму та фізичного виховання
Протокол № 1 від «27» серпня 2026
Голова ЦК

Ольга ЛІТВІНОВА-ГОЛОВАНЬ

Ухвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «28» серпня 2026
Заступник директора з НМР

Альона ХОДАКОВСЬКА

2026 рік

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, освітньокваліфікаційний рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td colspan="2">денна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів - 3</td><td>Галузь знань : J
Транспорт та послуги</td><td colspan="2">Нормативна</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Загальна кількість годин - 90</td><td rowspan="3">Спеціальність J3:
Туризм та рекреація
освітньо-професійної програми:
Туристичне обслуговування</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td></td><td>3-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td rowspan="9">Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: – год</td><td rowspan="9">Кваліфікація
Фаховий молодшій бакалавр з туризму та рекреації</td><td>год.</td><td>14 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>год.</td><td>16 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>-</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>год</td><td>60 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю:
Залік</td></tr>
</table>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Туризм в умовах війни: інклюзивний, соціальний та волонтерський» є формування у майбутніх фахівців комплексного розуміння специфіки спеціалізованого туризму, зокрема соціального, інклюзивного та волонтерського, його ролі в забезпеченні доступності туристичних послуг для різних груп населення. Особлива увага приділяється вивченню інклюзивного туризму як напряму, що забезпечує безбар’єрність, соціального туризму для підвищення доступності подорожей, а також волонтерського туризму як засобу сприяння соціальній інтеграції.

У разі успішного завершення курсу здобувач освіти набуває **програмні компетентності:**

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена компетентності суспільства усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК9. Здатність діяти доброчесно, керуватися етичними нормами в особистій, навчальній та професійній діяльності, демонструвати нульову толерантність до корупції.

ЗК10. Здатність застосовувати знання і вміння з основ національного спротиву в умовах воєнного стану або у інших визначених законодавством випадках.

Компетентності визначені ВСП «Економіко-правничий фаховий коледж ЗНУ»:

ЗК 11 Здатність виявляти туристичні фактори ризику, аналізувати інформацію щодо наявності небезпечної ситуації для подорожуючих в туристичному секторі та соціальному й природньому середовищі.

Спеціальні компетентності:

СК 2. Здатність застосовувати знання теорії і практики туристичного бізнесу у професійній діяльності фахівця туристичного супроводу.

СК 3. Здатність ідентифікувати туристично-рекреаційний ресурсний потенціал країн, регіонів щодо стану і перспектив розвитку туризму.

СК 4. Здатність проводити моніторинг ринку туристичних і рекреаційних послуг.

СК 5. Здатність створювати туристичний продукт, надавати туристично-рекреаційну послугу (перевезення, тимчасове розміщення, харчування; екскурсійне, рекреаційне, курортне, спортивне, розважальне та інше обслуговування).

СК 6. Здатність забезпечувати доступність туризму, рекреаційного обслуговування та екскурсійних відвідувань для туристів різних категорій.

СК 11. Здатність реалізовувати ефективні комунікації та навички взаємодії у професійній діяльності.

СК 12. Здатність застосовувати принципи психології у професійній діяльності.

СК 13. Здатність працювати в команді й налагоджувати міжособистісну взаємодію під час розв'язання професійних задач

Компетентності визначені ВСП «Економіко-правничий фаховий коледж ЗНУ»:

СК 14. Здатність проєктувати, організовувати та забезпечувати туристичні послуги з урахуванням потреб маломобільних груп населення, людей з інвалідністю, літніх мандрівників та сімей з дітьми.

У разі успішного завершення курсу здобувач освіти набуває **програмні результати:**

РН 1. Знати свої права як члена суспільства, розуміти цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН 2. Застосовувати правові норми, норми з охорони праці, безпеки життєдіяльності, охорони довкілля у професійній діяльності.

РН 3. Володіти державною та іноземною мовами у професійній діяльності.

РН 5. Пояснювати суспільні пріоритети щодо охорони туристично-рекреаційних ресурсів України та збереження довкілля під час виконання професійних обов'язків.

РН 6. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал країн, регіонів щодо стану і перспектив розвитку туризму і рекреації.

РН 8. Застосовувати навички клієнтоорієнтованого сервісу у професійній діяльності.

РН 11. Застосовувати знання з основ психології, що сприяють розвитку загальної культури, для розв'язання професійних задач.

РН 12. Застосовувати навички командної роботи, лідерства для налагодження комунікації у професійній діяльності.

РН 13. Здійснювати пошук, оброблення й аналізування інформації з різних джерел у професійній діяльності.

РН 14. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристично-рекреаційних послуг у професійній діяльності.

РН 15. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології для розв'язання професійних задач.

РН 16 Знати і розуміти принципи академічної доброчесності та положення антикорупційного законодавства, застосовувати їх у навчальній та професійній діяльності, під час прийняття етичних рішень відповідно до норм доброчесності;

РН 17 Застосовувати знання і вміння у сфері національного спротиву для захисту незалежності України, її державного суверенітету та територіальної

цілісності, прав і свобод людини і громадянина, надання допомоги Збройним Силам України у їхній діяльності.
Результати навчання визначені ВСП «Економіко-правничий фаховий коледж ЗНУ»:
РН 18. Застосовує комунікаційні технології та адаптивні стратегії спілкування для ефективного обслуговування туристів з інвалідністю та іншими особливими потребами.
РН 19 Здатність проектувати, організовувати та реалізовувати інклюзивні туристичні продукти та рекреаційні послуги на засадах універсального дизайну, забезпечуючи фізичну, інформаційну та комунікаційну безбар'єрність для маломобільних груп населення.
РН 20 Здатність забезпечувати особисту безпеку в професійному середовищі та колективну - під час організації й супроводу туристичних подорожей.
РН 21 Формувати та реалізовувати проєкти з розвитку туристичної пропозиції на основі ресурсів територіальних громад, спрямовані на соціально-економічне відновлення та інтеграцію територій України у воєнний та повоєнний період.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Спеціалізований туризм.

Тема 1. Вступ до спеціалізованого туризму

Поняття та класифікація спеціалізованого туризму. Значення соціального, інклюзивного та волонтерського туризму. Взаємозв’язок спеціалізованого туризму з іншими формами туризму.

Тема 2. Інклюзивний туризм: основи організації та розвитку

Сутність і принципи інклюзивного туризму. Розвиток інклюзивної туристичної інфраструктури. Світові практики інклюзивного туризму. Нормативно-правова база забезпечення інклюзивного туризму.

Тема 3. Створення інклюзивних туристичних маршрутів.

Методологічні основи розробки туристичних маршрутів для категорії туристів з інвалідністю. Доступність прилеглої території та пішохідної зони Доступність транспортної інфраструктури. Доступність внутрішнього приміщення. Доступність відпочинкової зони. Доступність ігрових майданчиків. Доступність культурної спадщини. Доступність інших об’єктів туристичної інфраструктури. Світовий досвід формування доступного

середовища. Супроводження у міському транспорті, аеропортах та салоні літака. Супроводження при отриманні послуг. Супроводження під час проведення дозвілля. Супроводження осіб з інвалідністю під час активного відпочинку.

Розділ 2. Соціальний туризм: концепція та розвиток

Тема 4 . Соціальний туризм як інструмент забезпечення доступності подорожей.

Основні цільові групи соціального туризму. Досвід реалізації соціального туризму в Україні та світі.

Тема 5. Волонтерський туризм: концепція та місце в туристичній індустрії. Поняття волонтерського туризму та його особливості. Взаємозв'язок волонтерського туризму з іншими категоріями туризму. Волонтерський туризм як інструмент вирішення соціальних і культурних проблем.

Тема 6. Сучасні тренди спеціалізованого туризму в Україні.

Методологічні основи розробки туристичних маршрутів для категорії туристів з числа військових , членів їхніх родин, родин військовополонених, загиблих та безвісті зниклих Захисників та Захисниць України. Туризм як метод реабілітації та психосоціального відновлення. Емоційна складова та психологічний вплив. Етичні питання та відповідальність. Комунікація та зміст екскурсії. Питання пам'яті та культурного контексту. Підготовка та компетенції екскурсовода при здійсненні супроводу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	**Кількість годин**				
	денна форма				
	усього	**у тому числі**			
		л	**с/п**	**лаб.**	**сам.роб. інд.завд.**
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Спеціалізований туризм					
Тема 1. Вступ до спеціалізованого туризму	12	2	2		8
Тема 2. Інклюзивний туризм: основи організації та розвитку	12	2	2		8

Тема 3. Створення інклюзивних туристичних маршрутів.	14	2	4		8
Разом за розділом 1	**38**	**6**	**8**		**24**
Розділ 2. Розділ 2. Соціальний туризм: концепція та розвиток					
Тема 4. Соціальний туризм як інструмент забезпечення доступності подорожей.	14	2	2		10
Тема 5.Волонтерський туризм: концепція та місце в туристичній індустрії.	14	2	2		10
Тема 6. Сучасні тренди спеціалізованого туризму в Україні.	24	4	4		16
Разом за розділом 2	**52**	**8**	**8**		**36**
Усього годин	**90**	**14**	**16**		**60**

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до спеціалізованого туризму	2
2	Тема 2. Інклюзивний туризм: основи організації та розвитку	2
3	Тема 3. Створення інклюзивних туристичних маршрутів.	2
4	Тема 4. Соціальний туризм як інструмент забезпечення доступності подорожей.	2
5	Тема 5. Волонтерський туризм: концепція та місце в туристичній індустрії.	2
6	Тема 6. Сучасні тренди спеціалізованого туризму в Україні.	4
Разом		14

6. Теми семінарських занять (практичних/лабораторних)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ до спеціалізованого туризму. Поняття та класифікація спеціалізованого туризму. Значення соціального, інклюзивного та волонтерського туризму.	2
2	Тема 2.Інклюзивний туризм: основи організації та розвитку. Сутність і принципи інклюзивного туризму.	2
3	Тема 3. Створення інклюзивних туристичних маршрутів. Методологічні основи розробки туристичних маршрутів для категорії туристів з інвалідністю.	4
4	Тема 4. Соціальний туризм як інструмент забезпечення доступності подорожей. Основні цільові групи соціального туризму.	2
5	Тема 5.Волонтерський туризм: концепція та місце в туристичній індустрії. Поняття волонтерського туризму та його особливості.	2
6	Тема 6. Сучасні тренди спеціалізованого туризму в Україні. Методологічні основи розробки туристичних маршрутів для категорії туристів з числа військових , членів їхніх родин, родин військовополонених, загиблих та безвісті зниклих Захисників та Захисниць України	4
Разом		16

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Поняття та класифікація спеціалізованого туризму. Значення соціального, інклюзивного та волонтерського туризму. Взаємозв'язок спеціалізованого туризму з іншими формами туризму.	8
2	Тема 2. Сутність і принципи інклюзивного туризму. Розвиток інклюзивної туристичної інфраструктури. Світові практики інклюзивного туризму. Нормативноправова база забезпечення інклюзивного туризму.	8

3	Тема 3. Створення інклюзивних туристичних маршрутів. Методологічні основи розробки туристичних маршрутів для категорії туристів з інвалідністю. Доступність транспортної інфраструктури. Доступність відпочинкової зони. Доступність культурної спадщини. Доступність інших об'єктів туристичної інфраструктури.	8
4	Тема 4. Соціальний туризм як інструмент забезпечення доступності подорожей. Основні цільові групи соціального туризму. Досвід реалізації соціального туризму в Україні та світі.	10
5	Тема 5. Поняття волонтерського туризму та його особливості. Взаємозв'язок волонтерського туризму з іншими категоріями туризму. Волонтерський туризм як інструмент вирішення соціальних і культурних проблем.	10
6	Тема 6. Методологічні основи розробки туристичних маршрутів для категорії туристів з числа військових , членів їхніх родин, родин військовополонених, загиблих та безвісті зниклих Захисників та Захисниць України. Туризм як метод реабілітації та психосоціального відновлення. Емоційна складова та психологічний вплив. Етичні питання та відповідальність. Комунікація та зміст екскурсії. Питання пам'яті та культурного контексту. Підготовка та компетенції екскурсовода при здійсненні супроводу.	16
Разом		60

8. Індивідуальні завдання

I. I рівень (Достатній рівень) – 10 балів

1. Розробка реклами соціальних, волонтерських, інклюзивних і ветеранських туристичних продуктів. (відпочинок, екскурсійних або освітніх)

II . Високий рівень – 20 балів

1. Розробити туристичний маршрут для обраної цільової авдиторії з урахуванням особливих потреб:

- Ветерани і ветеранки - Особи з інвалідністю
- Військові, членів їхніх родин, родин військовополонених, загиблих та безвісті зниклих Захисників та Захисниць України - Волонтери

Мета: поглибити та розширити знання про соціальний туризм, сформувати у студентів розуміння соціального туризму як методу реабілітації та психосоціального відновлення.

АБО Неформальна/інформальна освіта. **Не менш 10 годин**

Участь у навчальних тренінгах або он-лайн курсах спрямованих на підвищення навиків та компетенції. (Обов'язково наявності сертифікату або відсоток прогресу).

Поточний контроль знань			Самостійна робота інд. завд.	Залік/ Екзамен	Сума
Модульна атестація № 1 (30 балів)	Модульна атестація № 2 (30 балів)				
Розділ 1	Розділ 2				
Поточний контроль - виконання практичних завдань – 5 б.х 2 =10 б. **Рубіжний контроль (20)** Контрольний тест 1 Розділ 1 – 20 б.	Поточний контроль - виконання практичних завдань – 5 б.х =10 б. **Рубіжний контроль (20)** Контрольний тест 2 Розділ 3 – 20 б.		20	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	**За 100-бальною шкалою**	**За національною шкалою**	
		Екзамен	*Залік*
A	90 – 100 (відмінно)	55 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	

C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
F	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
FX	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

10. Рекомендована література

Основна література

Основна література

1. Закон України «Про туризм». Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi

2. Інклюзивний туризм : навч.-метод. посіб. / І. Г. Резніченко ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. – Умань : Візаві, 2023. – 204 с

Допоміжна література

1. Винниченко І. І., Рудніченко Ю. А. Воєнний туризм в Україні: умови та перспективи розвитку // Географія та туризм. 2016. - Вип. 35. – С. 71-79. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/vynnychenko2.htm.

2. Гамкало М. , Каднічанський М. Аспекти розвитку воєнного туризму в Україні в контексті російсько-української війни XXI століття // Матеріали XVI наукової конференції з міжнародною участю. – Львів. – 2022 року.– С. 73-78

[Електронний ресурс]. URL: https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/Hamkalo-Kadnichanskyy-ASPEKTY-ROZVYTKU-VOYENNOHO-TURYZMU-2022-stattya.pdf

3. Заячковська Г. А., Сікула А. О. Військовий туризм як один з перспективних напрямків післявоєнного розвитку туризму в Україні // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення" (м. Львів, 1-2 червня 2022 р.). Львів: Видавництво ЛТЕУ. – 2022. - 528 с. - С. 267-269. – URL: https://tourlib.net/statti_ukr/zayachkovska6.htm

4. Кулагіна А., Аріон О. Розвиток «темного туризму» в Україні / А. Кулагіна, О. Аріон «Війна та туризм: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 11 листопада 2022р.) – К.: ТОВ «Геопринт», 2022. С. 66-68 URL: https://cutt.ly/OeVBaqFv

5. Кушнарьов В., Поліщук О. Мілітарі-туризм як інноваційний напрямок екстремального та пізнавально-розважального туризму // Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Туризм. - 2018. — Вип. 1. — С. 107-118.URL: https://tourlib.net/statti_ukr/kushnariov.htm.

6. Маджумдар К., Гончарова К. Повстати з руїн. Які країни після війни стали популярними у туристів? URL: https://www.rbc.ua/ukr/travel/-1647724135.html 01-2025

7. Програми «воєнного туризму» в Україні! Чи відмовилися українці від відпочинку?, 2024. URL: https://tsn.ua/video/video-novini/programi-voyennogo-turizmu-v-ukrayini-chi-vidmovilis-ukrayinci-vid-vidpochinku.html

8. Хіноцька А. Винниченко І. Друга фортеця Хмельниччини / А. Хіноцька, І. Винниченко // «Війна та туризм: матеріали міжнародної науково-

практичної конференції (Київ, 11 листопада 2022р.) – К.: ТОВ «Геопринт», 2022. С. 154-158. URL: https://cutt.ly/OeVBaqFv

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. ІНКЛЮЗИВНИЙ ТУРИЗМ. Підручник.2022 р
   https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi80/0059847.pdf

2. Інклюзивне лідерство. Робочій зошит.
   file:///C:/Users/Admin/Downloads/%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%B1%D0%B0%D1%80'%D1%94%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%D1%80.pdf
3. Методичні рекомендації з питань формування безбар`єрності в туризмі. 2023 р.
   file:///C:/Users/Admin/Downloads/%D0%91%D0%B5%D0%B7%D0%B1%D0%B0%D1%80'%D1%94%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B9_turizm_%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96_%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97-1.pdf

4. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ: СУЧАСНИЙ СТАН І ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД. Монографія. 2024 р.
   file:///C:/Users/Admin/Downloads/%D0%9C%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%A4%D0%86%D0%AF_1.pdf
5. Туризм в Україні: Державна служба статистики України URL:

   http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu u/tur.htm

6. Туристично-інформаційні центри України. URL:
   http://www.touristinfo.sitegist.net/ru/about/TIC_ Ukraine/